Respublika ilmiy-amaliy onlayn konferensiya to‘plami ID: TIB-2026.10 - 001

TIBBIYOT Tezis

БОЛАЛАРДА ЎТКИР АППЕНДИЦИТНИ ЭРТА ТАШХИСЛАШДА КЛИНИК ШКАЛАЛАР ВА УЛЬТРАТОВУШ ТЕКШИРУВНИНГ АҲАМИЯТИ

Шукруллоев Фаёзжон Зокиржон ўғли
Абу Али ибн Сино номидаги Бухоро давлат тиббиёт институти, Бухоро, Ўзбекистон
https://orcid.org/0009-0001-1431-409X

АННОТАЦИЯ

Тезисда болаларда ўткир аппендицитни ташхислашда Pediatric Appendicitis Score (PAS) шкаласи ва қорин бўшлиғи ультратовуш текширувининг ўрни замонавий илмий адабиётлар асосида таҳлил қилинган. Клиник шкалалар ва визуал усулларни биргаликда қўллаш ташхисий хатолар ва ортиқча жарроҳлик аралашувлар сонини камайтириши, шунингдек перфорация ва асоратлар хавфини пасайтириши асосланган. Таклиф этилган босқичли ташхисий алгоритм болалар хирургияси амалиётида тезкор ва тўғри қарор қабул қилишга хизмат қилади.

ABSTRACT

This thesis analyzes the role of the Pediatric Appendicitis Score (PAS) and abdominal ultrasonography in the diagnosis of acute appendicitis in children based on current scientific literature. Combined use of clinical scoring and imaging is shown to reduce diagnostic errors and unnecessary surgical interventions, as well as the risk of perforation and complications. The proposed stepwise diagnostic algorithm facilitates timely and accurate decision-making in pediatric surgical practice.

Калит сўзлар: ўткир аппендицит, болалар, Pediatric Appendicitis Score, ультратовуш, эрта ташхислаш.

KEYWORDS: acute appendicitis, children, Pediatric Appendicitis Score, ultrasonography, early diagnosis.

Тадқиқот мақсади.

Болаларда ўткир аппендицитни эрта ташхислашда клиник шкалалар ва ультратовуш текширувнинг самарадорлигини замонавий илмий маълумотлар асосида баҳолаш ҳамда амалиётда қўллаш учун босқичли ташхисий ёндашувни асослашдан иборат.

Тадқиқот усуллари.

Болаларда ўткир аппендицит ташхисотига бағишланган халқаро нашрлар, жумладан Pediatric Appendicitis Score шкаласини ишлаб чиққан ва перспектив валидация қилган тадқиқотлар ҳамда замонавий шарҳли мақолалар адабиётлар таҳлили, қиёсий ва мантиқий таҳлил усуллари ёрдамида ўрганилди.

Натижалар ва муҳокама.

Болаларда ўткир аппендицитнинг клиник кўриниши ёш хусусиятлари туфайли кўпинча атипик кечади: ёши кичик беморлар шикоятларини аниқ баён эта олмайди, оғриқнинг кўчиши ва қориннинг мушак таранглиги ҳар доим ҳам ифодаланмайди, бу эса ташхис қўйишни кечиктириб, аппендикс перфорацияси хавфини оширади. Samuel (2002) таклиф этган PAS шкаласи 10 баллик бўлиб, саккиз клиник ва лаборатор белгини ўз ичига олади:

оғриқнинг ўнг ёнбош соҳасига кўчиши, иштаҳа пасайиши, кўнгил айниши ёки қусиш, иситма, ўнг ёнбош соҳада пальпациядаги оғриқ (2 балл), йўтал, перкуссия ёки сакраш пайтидаги оғриқ (2 балл), лейкоцитоз ва нейтрофилия. Шкаланинг амалий қиймати Goldman ва ҳаммуаллифлар (2008) томонидан перспектив валидация қилинган бўлиб, у кам хавфли ва юқори хавфли беморларни ажратишда ёрдам беради. Шу билан бирга, шкаланинг ўзи ягона ташхисий мезон бўла олмайди, чунки оралиқ балл олган беморларда қўшимча текширув талаб этилади. Замонавий шарҳларга кўра, бундай ҳолатларда биринчи навбатдаги визуал усул сифатида қорин бўшлиғи ультратовуш текшируви тавсия этилади: у ионлаштирувчи нурланишга эга эмас, такроран ўтказилиши мумкин ва болалар учун хавфсиз, аммо натижа тадқиқотчи малакасига боғлиқ (Rentea, St Peter, 2017). Компьютер томографияси эса ультратовуш натижалари шубҳали бўлган ҳолатлар учун сақланиши мақсадга мувофиқ. Клиник баҳолаш, лаборатор кўрсаткичлар ва ультратовуш маълумотларини уйғунлаштириш ташхисий аниқликни оширади, кузатув вақтида динамик қайта баҳолаш эса ортиқча аппендэктомияларни камайтиришга имкон беради.

Хулосалар.

Болаларда ўткир аппендицитни эрта ташхислашда PAS шкаласи тезкор хавф стратификациясини таъминлайди, ультратовуш текшируви эса оралиқ хавфли беморларда ташхисни тасдиқлаш ёки инкор этишнинг хавфсиз усули ҳисобланади. Клиник шкала, лаборатор таҳлил ва ультратовушни ўз ичига олган босқичли алгоритмни болалар хирургияси амалиётига жорий этиш ташхисий хатолар, радиацион таъсир ва асоратлар сонини камайтиришга хизмат қилади.

Адабиётлар:

1. Samuel M. Pediatric appendicitis score // Journal of Pediatric Surgery. – 2002. – Vol. 37, No. 6. – P. 877–881.

2. Goldman R.D., Carter S., Stephens D., Antoon R., Mounstephen W., Langer J.C. Prospective validation of the Pediatric Appendicitis Score // Journal of Pediatrics. – 2008. – Vol. 153, No. 2. – P. 278–282.

3. Rentea R.M., St Peter S.D., Snyder C.L. Pediatric appendicitis: state of the art review // Pediatric Surgery International. – 2017. – Vol. 33, No. 3. – P. 269–283.